

УДК 338.24, JEL classification: O16

Канар М.О.

магістр ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Кавтиш О.П.

к.е.н., доцент ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СТРУКТУРИ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті систематизовано основні підходи для визначення сутності та структури фінансового потенціалу підприємства, де серед основних виділено ресурсний, результативний, процесно-цільовий, вартісний. Виявлено їх спільні та відмінні риси. Обґрунтовано, що в основі сутності фінансового потенціалу та визначення його структури лежить розуміння фінансів як ресурсу, відносин з приводу управління ними як процесу, можливостей, що підвищують здатність результативності таких відносин у короткостроковій та довгостроковій перспективі. Представлено структуру фінансового потенціалу та його роль у економічному потенціалі підприємства. Обґрунтовано базові функції фінансового потенціалу (ресурс-забезпечувальну, перерозподільчу, стимулюючу, інформаційно-аналітичну, цілереалізацій) та його роль у реалізації цілей діяльності підприємства в сучасних умовах. Виявлено ключові проблеми, що вимагають подальшого аналізу у частині ефективного управління фінансовим потенціалом. Обґрунтовано необхідність при дослідженні структури фінансового потенціалу враховувати вихідні положення усіх вище наведених наукових підходів, що доповнюють і уточнюють один одного.

Ключові слова: фінансовий потенціал; структура; управління; капітал; стратегічні цілі; фінансові ресурси.

Постановка проблеми. Фінансовий потенціал є базовою складовою загального економічного потенціалу підприємства і характеризує його загальну здатність стійкого розвитку, нарощення конкурентних переваг, реалізації відповідних соціально-економічних функцій у структурі економічної системи. Це вимагає застосування стратегічного підходу до управління ним з метою раціонального його формування, розподілу і використання. Проте, не зважаючи на досить широке висвітлення даного питання у науковій літературі, все ж залишається значне коло невирішених аспектів. Зокрема, свого подальшого наукового обґрунтування вимагає дослідження структури фінансового потенціалу, яка і є вихідною з позицій формування і застосування відповідних підходів і механізмів стратегічного управління ним, правильного оцінювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження фінансового потенціалу, підходи щодо визначення фінансового потенціалу

підприємства, а також окремі аспекти його структури відображені в роботах Т. Н. Толстих, Е. М. Уланової, П. А. Фоміна, М. К. Старовойтова, Г. С. Мерзлікін, Л. С. Шаховської, Н. А. Сорокіної, В. Н. Буркова, А. О. Шереметьєва, В. В. Шличкова, Р. А. Тимофєєва, А. Г. Кайгородова, А. А. Хомякова та інші.

Метою статті є аналіз наукових підходів до визначення структури фінансового потенціалу підприємства як основи пошуку раціональних підходів та механізмів управління ним.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових підходів, представлених у літературі, до визначення фінансового потенціалу, показує, що однозначного тлумачення даної категорії на сьогоднішній день не існує і вона залишається дискусійною. У табл. 1 представлені основні підходи для визначення фінансового потенціалу підприємства.

Таблиця 1

Наукові підходи для визначення фінансового потенціалу підприємства

Підхід	Представники	Визначення
Ресурсний	Стахнів Н. Д., Бражко О.В., Гнип Н.О., Боронос В.Г.	розглядає фінансовий потенціал або як сукупність фінансових ресурсів, або є основою для формування інших потенціалів (податкового, бюджетного, кредитного та ін.)
Результативний	Агеєв А. І., Кудешова С. Г., Куроедов Б. В., Немкова О. В., Трофимчук А. В., Руда І.В.	заснований на визначенні фінансового потенціалу як результату від отримання потенційних доходів, здатності нарощувати капітал підприємства та управляти ними
Процесно-цільовий	Толстих Т. Н., Уланова Е. М., Белінська О.В., Маслак І.О., Шкроміда В.В., Міценко Н.Г., Рзаєв Г.І., Жовтівська О.В.	робить наголос на виявленні фінансових можливостей як невід'ємної частини формування фінансового потенціалу, за допомогою яких відбувається трансформація потенційних доходів в фінансові ресурси, які в подальшому дозволяють досягти поставлених цілей розвитку підприємства. При цьому чітко прослідковується зв'язок «процес управління фінансовими ресурсами та можливостями – результат – реалізація цілей і розвиток»
Вартісний	Кайгородов А. Г., Хомякова А. А	максимально можлива вартість всіх ресурсів підприємства, за умови їх функціонування в рамках певної організаційної структури

Джерело: побудовано на основі [1, 4]

Аналіз зазначених підходів дає можливість визначити, що в основі сутності фінансового потенціалу та визначення його структури лежить розуміння фінансів як ресурсу, відносин з приводу управління ними як процесу, що має чітку цільову орієнтацію, а також можливостей, що

підвищують здатність результативності таких відносин у короткостроковій та довгостроковій перспективі.

З урахуванням вище викладеного, на наш погляд, під фінансовим потенціалом слід розуміти можливості системи фінансових ресурсів і компетенцій підприємства забезпечувати вирішення поточних і стратегічних завдань, орієнтованих на стале функціонування і розвиток підприємства, нарощення його загального економічного потенціалу і конкурентоспроможності (рис. 1).

З рис. 1 випливає, що основою формування фінансового потенціалу підприємства є його фінансові ресурси. У цьому контексті зауважимо складові, які визначаються вченими-економістами, як [3]: грошові накопичення та доходи, що створюються в процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту і забезпечують процес розширеного відтворення; частина грошових ресурсів у вигляді внутрішніх і зовнішніх надходжень в розпорядженні суб'єктів господарювання; фонди грошових ресурсів, які формуються суб'єктами господарювання і використовуються для розширеного відтворення; сума коштів, спрямованих в основні та оборотні кошти; сукупність активів, що перебувають в обігу в грошовій формі і використовуються для забезпечення діяльності суб'єктів; найбільш ліквідні активи, які забезпечують безперервність руху грошових потоків тощо.

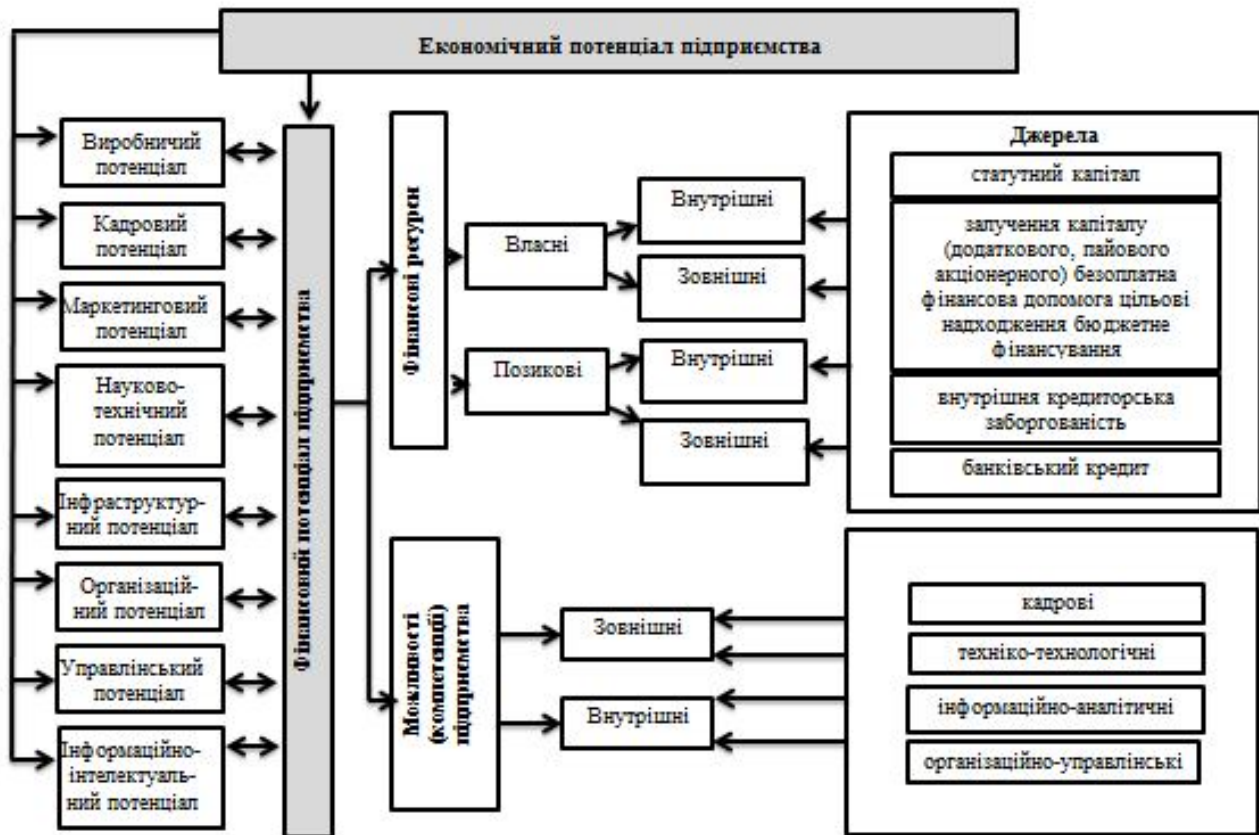

Рис. 1. Структура і місце фінансового потенціалу в системі економічного потенціалу підприємства (побудовано на основі [3])

Можливості підприємства (кадрові, техніко-технологічні, інформаційно-аналітичні, організаційно-управлінські), при цьому, формують основу для управління фінансовими ресурсами і встановлення відповідного взаємозв'язку з іншими складовими економічного потенціалу. Тобто вони закладають основу для мобілізації фінансових ресурсів, їх накопичення, розподілу, використання з метою забезпечення стійкості, розвитку і конкурентоспроможності підприємства.

В той же час, порядок визначення складових фінансового потенціалу залежить і від значень ряду фінансових показників – індикаторів управління фінансовим потенціалом, його результативності, раціональності структури, що закладають основу аналізу ресурсних можливостей та нарощення компетенцій на перспективу (ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності, заборгованості, інвестиційної привабливості, фінансового менеджменту).

З огляду на природу підприємства як соціально-економічної системи, фінансовий потенціал виконує ряд важливих функцій, серед яких ключове місце відведено ресурс-забезпечувальній, перерозподільчій, стимулюючій, інформаційно-аналітичній, цілереалізаційній, що дозволяють фінансовому потенціалу забезпечувати реалізацію його ролі в діяльності підприємства і отримувати відповідний результат [1, 5]: ефективне управління; накопичення фінансових ресурсів та рентабельність вкладеного капіталу; підтримка поточної та стратегічної платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості; ефективне використання ресурсів та результативна фінансово-господарська діяльність; стійке економічне зростання; реалізація інвестиційних проектів; максимізація фінансового результату; забезпечення прозорості поточного і майбутнього фінансового стану; досягнення запланованих фінансових результатів у короткостроковому і довгостроковому періодах; підвищення конкурентоспроможності підприємства та зростання його вартості; задоволення інтересів основних груп заінтересованих сторін.

Виходячи з вище викладеного, можна сказати, що основою структури фінансового потенціалу підприємства є фінансові ресурси, які у сукупності з відповідними компетенціями дозволяють підприємству отримувати бажані короткострокові і довгострокові результати, досягати поставлених цілей і виконувати покладені на них функції у економічній системі, забезпечуючи процес суспільного відтворення, динамічну її стійкість. Таке його визначення дає підстави говорити про необхідність при дослідженні структури фінансового потенціалу враховувати вихідні положення усіх вище наведених наукових підходів, що доповнюють і уточнюють один одного.

На сьогоднішній день, в кризових умовах, ця стабільність є актуальною, так як підприємства мають проблему відсутності джерел для залучення коштів та ефективного фінансового менеджменту, що призводить до неможливості забезпечення вказаних процесів.

Висновки. З урахуванням проведеного дослідження під фінансовим потенціалом запропоновано розуміти сукупність компетенцій підприємства, можливостей залучення фінансових ресурсів і самих цих ресурсів, що у процесі управління здатні забезпечити вирішення поточних та стратегічних завдань, орієнтованих на стале функціонування та розвиток підприємства у довгостроковому періоді.

Визначено, що фінансовий потенціал має суттєвий вплив на діяльність підприємства, на всі елементи його економічного потенціалу. Він визначає фінансовий стан підприємства, його платоспроможність і ліквідність, рівень соціальної захищеності працівників, розвитку техніко-технологічної бази; дозволяє об'єктивно оцінити фінансові можливості, забезпечити на всіх етапах розвитку високий рівень конкурентних переваг і зростання вартості бізнесу.

Доведено, що для отримання максимально можливого ефекту від фінансового потенціалу потрібно керувати ним за допомогою сучасного інструментарію фінансового менеджменту, що має бути втілено у фінансову політику підприємства і загальну стратегію його розвитку. При її розробці слід взяти до уваги, що основою формування фінансового потенціалу підприємства є фінансові ресурси та можливості щодо їх ефективного формування, розподілу та використання.

Список використаних джерел

1. Журова Л.И. Финансовый потенциал экономической системы: структура и методика оценки [Электронный ресурс] // Современные проблемы науки и образования. – 2013. – № 2. – Режим доступа: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=8683>
 2. Николаевская О. А. Оценка финансового потенциала промышленного предприятия [Электронный ресурс] // Управление экономическими системами: электронный научный журнал – 2013. – № 52 (4). – Режим доступа: <http://uecs.ru/uecs52-522013/item/2092-2013-04-16-06-06-18>
 3. Борщ А.Г. Економічна природа капіталу та фінансових ресурсів підприємства: точка зору на дискусійну проблему / А.Г. Борщ // Облік і фінанси АПК. – 2011. – №1. – с. 137-140.
 4. Яруллин Р. Р. Теоретические основы финансового потенциала региона / Р. Р. Яруллин, Г.А. Галимова // Современные проблемы науки и образования (электронный журнал). – 2011. – № 6. – С. 209.
 5. Рзаев Г. І. Фінансовий потенціал підприємства та напрями його оцінки / Г. І. Рзаев, О. В. Жовтківська // ОНУ імені І. І. Мечникова. – 2014. – Том 19. Випуск 2/4.– С. 49–55. – Режим доступа: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2014_19_2_4/10.pdf
-

Канарь М. А.

магистр ФММ КПИ им. Игоря Сикорского

Кавтиш О. П.

к. е н., доцент ФММ КПИ им. Игоря Сикорского

НАУЧНЫЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ СТРУКТУРЫ ФИНАНСОВОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье систематизированы основные подходы к определению сущности и структуры финансового потенциала предприятия, где среди основных выделено ресурсный, результативный, процессно-целевой, стоимостный. Выявлены их общие и отличительные черты. Обосновано, что в основе сущности финансового потенциала и определение его структуры лежит понимание финансов как ресурса, отношений по поводу управления ими как процесса, возможностей, повышающих способность результативности таких отношений в краткосрочной и долгосрочной перспективе. Представлена структура финансового потенциала и его роль в экономическом потенциале предприятия. Обоснованно базовые функции финансового потенциала (ресурс-обеспечительную, перераспределительные, стимулирующее, информационно-аналитическую, целереализации) и его роль в реализации целей деятельности предприятия в современных условиях. Выявлены ключевые проблемы, требующие дальнейшего анализа в части эффективного управления финансовым потенциалом. Обоснована необходимость при исследовании структуры финансового потенциала учитывать исходные положения всех приведенных выше научных подходов, дополняющих и уточняющих друг друга.

Ключевые слова: финансовый потенциал; структура; управления; капитал; стратегические цели; финансовые ресурсы.

Kanar M. O.

*Master of economy and enterprise department Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic
Institute*

Kavtysh O. P.

*PhD in Economics, associate professor of economy and enterprise department
Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute*

SCIENTIFIC APPROACHES TO DETERMINE THE STRUCTURE OF FINANCIAL CAPACITY OF THE ENTERPRISE

In article are systematized the main approaches to determination of essence and structure of financial capacity of the enterprise where from the main it is distinguished resource, productive, process and target, cost. Their common and distinctive features are revealed. It is proved that at the heart of essence of financial potential and determination of its structure lies understanding of finance as resource, relations concerning management of them

as the process, opportunities raising a capability of effectiveness of such relations in the short-term and long term. The structure of financial potential and its role in the economic capacity of the enterprise is provided. Reasonably basic functions of financial potential (a resource – security, redistribution, stimulating, information and analytical, tselerealization) and its role in implementation of corporate objectives in modern conditions. The key problems requiring the further analysis regarding effective management of financial potential are revealed. Need in case of a research of structure of financial potential to consider starting positions of all stated above scientific approaches supplementing and specifying each other is proved.

Keywords: financial potential; structure; managements; equity; strategic objectives; financial resources.

Кавтиш Оксана Петрівна
okavtysh@yandex.ua
Канар Марина Олександрівна
marina.kanar@gmail.com